

Cultuur

RECENSIE

Het landschap als katalysator

HEERENVEEN - Het kunstenaarschap van Willem van Althuis (1926-2005) is onlosmakelijk verbonden met het landschap. Die constatering klinkt als een enorm cliché, maar is daarom niet minder waar. Van Althuis en het landschap horen bij elkaar als dag en nacht of eb en vloed. Maar wie uit deze opmerking concludeert dat de Friese kunstenaar het landschap weergaf, zoals het zich aan hem openbaarde, heeft het mis. Voor hem fungeerde het landschap als katalysator. Het zette hem aan tot schilderkunstige verkenningen en expedities die de werkelijkheid ver te boven gaan. Hij zocht achter de horizon naar nieuwe vergezichten en woelde de aarde open op zoek naar nieuwe lagen. Zo ontstonden de contemplatie en verdieping die kenmerkend zijn voor zijn kunstenaarschap.

Willem van Althuis behoort tot de belangrijkste schilders die Friesland heeft grootgebracht. Met voorangangers als Johan Haanstra en Gerit Benner gaf hij nieuwe dimensies en vulling aan het fenomeen landschapsbeleving. Evenals de twee genoemde collega's deed hij dat via reductie en verstilling. Vrijmoedig liet hij concrete waarnemingen achter zich. Hij bracht het landschap terug tot zijn essentie. Om optimale

verstilling te bereiken, dwaalde hij via subtiel abstracties af van de natuur. Waarneembare werkelijkheid wordt vervangen door verinnerlijkte realiteit. Van Althuis vulde het landschap letterlijk met spirituele waarden.

Diffuus licht, lage horizonten, ijle lichten en grondmist dragen in de landschappen van Willem van Althuis bij aan het mystificatieproces dat zijn handelsmerk bij uitstek is geworden. De schilder hulde de landschappelijke realiteit graag in nevelen. Die bijzondere eigenschap neemt in zijn oeuvre zelfs metafysische dimensies aan. De samenhang tussen verstilling en mist is nergens zo sterk als in het oeuvre van de voormalige strateemker die pas rond zijn veertigste levensjaar begon te schilderen.

Wie zijn werk aandachtig bestudeert en op zich laat inwerken, ontdekt al snel dat de kunstenaar eigenlijk geen landschappen schilderde, maar visuele spanningsvelden creëerde en abstracte monochrome composities schlep die in aard en hoedanigheid overeenkomen met 'minimal music'. De verinnerlijkte realiteit van zijn werk hangt samen met de behoefte van de kunstenaar om het maximale rendement uit minimaal gebruik

OPMERKELIJK De leden van Backstreet Boys voelen zich hechter dan ooit, nu Kevin Richardson na acht jaar weer te horen is op een album van de jongensgroep.

Willem van Althuis hulde de landschappelijke realiteit graag in nevelen.

van de beeldmiddelen te halen. Willem van Althuis is altijd wans geweest van grote gebaren en meeslepde orkestraties. Hij verkoos de subtiel toonzetting, de verfijning en de minimale variaties op een thema. Zowel in zijn landschappen als in zijn abstracten en stille-vens huldigt hij het 'minder is meer principe'. Niet het vele is goed, maar het goede is veel. Daarnaast manifesteerde de Friese boerenzoon zich vooral als een kunstenaar die de nuance zoekt. In dat streven ging hij tot het uiterste. De consequentie van zijn benadering van landschap en stillevens is dat de uitteer nuance zich pas openbaart wanneer het onderscheid tussen ziel en bezelling van de kunstenaar en het schilderij wordt opgeheven. In dat geval ontstaat de ervaring van eenheid en verwantschap waarnaar hij steeds op zoek was.

Wim van der Beek

SCHILDERKUNST

Tentoonstelling: Willem van Althuis; t/m 1 september; www.museumbeilvedere.nl of tel. 0513 - 644 999.

Locatie: Museum Beilvédère, Heerenveen

Waardering: ★★★★★☆